

Bölüm 11

JİNEKOLOJİK KANSER TANI VE TEDAVİSİNİN CİNSEL YAŞAM ÜZERİNE ETKİSİ

Esra SARI¹

Nevin HOTUN ŞAHİN²

GİRİŞ

Kanser, vücutta herhangi bir yerde başlayabilen, vücudun olması gerektiği gibi çalışmasını zorlaştıran, birçok olası nedeni olan karmaşık bir hastalık grubudur (1).

Türkiye Halk Sağlığı Kurumu'nun 2014 yılına ait verilerine göre, her yıl yaklaşık olarak 63 bin kadına kanser tanısı konulmaktadır (2).

Kanser türlerinden birisi olan jinekolojik kanserler ise, ülkemizde oldukça yaygın görülmekte olup, meme kanserinden sonra kadınlarda morbidite ve mortalite açısından oldukça önemlidir (3, 4).

Hem jinekolojik kanser teşhisi hem de organ eksizyonu, radyoterapi ve kemoterapi, kadınları fiziksel ve psikolojik olarak etkilemekte ve kadınlar üzerinde olumsuz etkileri bulunmaktadır (5). Bu olumsuz etkilerden birisi de cinsel sağlık üzerine olan etkisidir. Bu etki göz ardı edilse de cinsellik kadının yaşam kalitesini önemli derecede etkileyen unsurlardan birisidir (6, 7).

Jinekolojik kanser vakaları, over hormonlarının kaybı ya/ya da anatomik değişikliklerinin bir sonucu olarak genital ve pelvik ağrı, cinsel istekte azalma, vajinanın kısılması ve stenozu, atrofik vajiniti deneyimlemektedirler (8).

JİNEKOLOJİK KANSERLERDE CİNSELLİK

Jinekolojik kanserler, ekonomik açıdan kötü olan ülkelere daha sık görülmele birlikte Türkiye istatistiklerine göre kadın kanserlerinin %11,2'sini oluşturmaktadır (9, 10).

Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı verilerine göre, 2014 yılında serviks

¹ Araştırma Görevlisi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, esrasari@yyu.edu.tr

² Prof. Dr. İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa, Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, nevinsahin34@yahoo.com

ve eşinin bireysel ve ortak psikoseksüel geçmişlerine detaylı bir şekilde incelemeyi içerir.

- Hastaların cinsellik konusundaki endişelerini göz önünde bulundurduğumuzda benimsenen multidisipliner tedavi yaklaşımı onların cinsellikle ilgili problemlerini, değerlendirmelerini ve çözmelerini sağlar.
- Hemşireler tarafından kaydedilen bilgiler hastanın genel cinsellik durumu, gerçek ilişki durumu ve cinsellik geçmişini içermelidir.
- Daha kapsamlı değerlendirmede hastanın genel sağlık durumu, cinselliğe karşı tutumu, kanser hastalığı ve cinsellik hakkında mitleri sorgulanmalıdır,
- Cinsellik bireyselleştirilmiş bir davranıştır. Bir çift tarafından normal olarak algılanan bir davranış başka bir çift tarafından kabul edilmeyebilir. Kadın ve eşi cinsel yaşamlarında neyin değerli olduğuna birlikte karar vermeleri göz önünde bulundurulmalıdır (7).

Anahtar Kelimeler: Jinekolojik kanserler, Cinsellik, Cinsel yaşam

KAYNAKLAR

1. American Cancer Society, <https://www.cancer.org/cancer/cancer-basics/what-is-cancer.html> Erişim Tarihi: 15.01.2020.
2. T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu (2017). Türkiye Kanser İstatistikleri. Ankara: Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Kanser Daire Başkanlığı, https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/birimler/kanser-db/istatistik/2014-RAPOR_uzuuun.pdf, Erişim Tarihi 20.01.2020.
3. Serçekuş P. ve Türkcü Görül S. jinekolojik kanserli hastalarda cinsellik. *DEUHFED*, 2015; 8(1): 36-38.
4. Reis N., Coşkun A. ve Beji Kızılkaya N. jinekolojik kanserlerde yaşam kalitesi ve etkileyen faktörler. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 2006; 9(2): 25-35.
5. Reis N. Jinekolojik kanserli hastaların bakım ve rehabilitasyonunda hemşirenin rolü. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 2006; 9(3): 88-97.
6. Akkuzu G., Ayhan A. sexual functions fo turkish women with gynaecologic cancer during the chemotherapy process, *Asian Pacific J Cancer Prev.*, 2013; 14(6): 3561-3564.
7. Oskay Ü., Beji N., Bal M. et al. evulation of sexual function in patients with gynaecologic cancer and evidence-based nursing interventions. *Sex and Disabil*, 2011; 29: 33-41.
8. Bal Demircöz M., Yılmaz Dereli S. ve Beji Kızılkaya N. sexual health in patients with gynaecological cancer: A qualitative study. *Sex Disabil*, 2013; 31(1): 83-92.
9. Haydaroğlu, A., Öz saran, Z., Şanlı, U. A., at al. Ege Üniversitesi Hastanesinde jinekolojik kanserlerin epidemiyolojik ve genel sağ kalım özellikleri. *Ege Tıp Dergisi*, 2019; 58, 26-32.
10. Gültekin M, Boztaş G; Türkiye Kanser İstatistikleri. T.C. Sağlık Bakanlığı, Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Kanser Savaş Daire Başkanlığı. 2016.
11. Bilge, Ç., Kaydırak, M. M., & Aslan, E. Jinekolojik kanserin cinsel yaşam üzerindeki etkileri. *SDÜ Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2016; 7(3), 31-38.
12. World Health Organization (2017), Sexual Health, https://www.who.int/health-topics/sexual-health#tab=tab_1. Erişim Tarihi 20.01.2020.
13. Laumann E. O., Paik A., Glasser D. B., et al. A cross-national study of subjective sexual well-being among older women and men: findings from the global study of sexual attitudes and behaviors. *Arch Sex Behav*, 2006; 35(2): 145-161.
14. Cleary V. ve Hegarty J. Understanding sexuality in women with gynaecological cancer. *Eur J*

- Oncol Nurs*, 2011; 15(1): 38-45.
15. Çil Akıncı A., Aksoy S.D. Kanserli kadınlarda cinsel sorunlar, *JAREN* 2019;5(2):156-162.
 16. Ak, P. S., Günösen, N. P., Türkcü, S. G., & Özkan, S. Sexuality in muslim women with gynecological cancer. *Cancer Nursing*, 2020; 43(1), E47-E53.
 17. Hughes M. K. Alterations of sexual function in women with cancer. *Semin Oncol Nurs*, 2008; 24(2): 91-101.
 18. Okumuş, H., Çiçek, Ö. ve Tokat, M.A. Jinekolojik onkoloji hemşireliğinde güncel durum. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 2015; 2(2), 1-12.
 19. Pınar, G., Algier, L., Çolak, M. ve Ayhan, A. Jinekolojik kanserli hastalarda yaşam kalitesi. *Uluslararası Hematoloji-Onkoloji Dergisi*, 2008; 18(3), 141-149.
 20. Akyol, M., Ulger, E., Alacacioglu, A., et al. Sexual satisfaction, anxiety, depression and quality of life among Turkish colorectal cancer patients [Izmir Oncology Group (IZOG) study]. *Japanese journal of clinical oncology*, 2015; 45(7), 657-664.
 21. McCallum, M., Lefebvre, M., Jolicoeur, et al. Sexual health and gynecological cancer: conceptualizing patient needs and overcoming barriers to seeking and accessing services. *Journal of Psychosomatic Obstetrics & Gynecology*, 2012, 33 (3), 135-142.
 22. Amsterdam, A., & Krychman, M.L. Sexual dysfunction in patients with gynecologic neoplasms: A retrospective pilot study. *Journal of Sexual Medicine*, 2006; 3 (4), 646-649.
 23. Falk, S.J. ve Dizon, D.S. Sexual dysfunction in women with cancer. *Fertility and Sterility*, 2013; 100(4), 916-921.
 24. Demirtaş, B. ve Pınar, G. Determination of sexual problems of Turkish patients receiving gynecologic cancer treatment: a cross-sectional study. *Asian Pacific Journal of Cancer Prevention*, 2014; 15(16):6657-6663.
 25. Carter, J., Stabile, C., Gunn, A., et al. The physical consequences of gynecologic cancer surgery and their impact on sexual, emotional, and quality of life issues. *The journal of sexual medicine*, 2013; 10, 21-34.
 26. Krebs, L. U. Sexual health during cancer treatment. In *Reproductive Health and Cancer in Adolescents and Young Adults* 2012; pp. 61-76.
 27. Çolakerol, A. ve Dinçer, M.M. İyatrojenik (medikal, cerrahi ve radyoterapi sonrası) cinsel işlev bozukluğu ve cinsel rehabilitasyon. *Türkiye Klinikleri J Urology- Special Topics*, 2015; 8(3), 37-39.
 28. Yermez E., Gür E. B., Sekü İ et al. Serviks ve overleri koruyarak yapılan histerektominin seksüel fonksiyonlar üzerindeki etkisi. *Ege Tıp Dergisi*, 2004; 43(1), 33-39.
 29. Komisaruk, B.R., Frangos, E. ve Whipple, B. Hysterectomy improves sexual response? Addressing a crucial omission in the literature. *Journal of Minimally Invasive Gynecology*, 2011; 18(3), 288- 295.
 30. Çalışkan E., Çorakçı A., Doğer E., et al. Türk kadınlarının menopoza geçiş ile menopoz döneminde cinsel fonksiyonlarının ve yaşam kalitesinin kesitsel olarak değerlendirilmesi. *Türkiye Klinikleri J Med Sci.*, 2010; 30(5): 1517-1523.
 31. Reis N., Beji Kızılkaya N. ve Coşkun A. Quality of life and sexual functioning in gynaecological cancer patients: results from quantitative and qualitative data. *Eur J Oncol Nurs*, 2010; 14(2): 137-146.
 32. Buković, D., Silovski, H., Silovski, T., et al. Sexual functioning and body image of patients treated for ovarian cancer. *Sexuality and Disability*, 2008; 26(2), 63-73.
 33. Harma Mİ, Zengin T. Jinekolojik Kanserlerde Kemoterapi. Harma M, editör. Jinekolojik kanserlerde evrelere göre tedavi: cerrahi, kemoterapi, radyoterapi ve diğer güncel yöntemler. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri; 2019. p.121-8. <http://dijitalakademi.turkiyeklinikleri.com/flippage/jinekoloji-obstetrik-ozel-arsiv/12-1/tr-index.html#p=1> Erişim Tarihi: 27.01.2020.
 34. Pınar, G. Nursing approaches to sexual dysfunction and sexual counseling-related issues in patients receiving cancer treatment. *Güllhane Medical Journal*, 2010; 52(4), 241-247.
 35. Monga, U. Sexual functioning in cancer patients. *Sexuality and Disability*, 2002; 20(4), 277-295.
 36. Krebs L. U. Sexual and Reproductive Dysfunction. In: Yarbrow C. H., Wujcik D., Gobel B. H. ed.

- Cancer Nursing: Principles and Practice. 7st ed. Sudbury M. A. Jones and Barlett Publishers; 2011. p. 879-911.
37. Lubotzky F, Butow P, Nattress K., et al. Facilitating psychosexual adjustment for women undergoing pelvic radiotherapy: pilot of a novel patient psycho-educational resource. *Health Expect*, 2015; 1-12.
 38. Bakker R. M., Vermeer W. M., Creutzberg C. L., et al. Qualitative accounts of patients' determinants of vaginal dilator use after pelvic radiotherapy. *J Sex Med*, 2015; 12(3): 764-773.
 39. Jensen P. T. Gynaecological cancer and sexual functioning: does treatment modality have an impact? *Sexologies*, 2007; 16(4): 279-285.
 40. Alcaresc FC. Addressing sexual dysfunction following radiation therapy for a gynecologic malignancy. *Oncol Nurs Forum* 1995; 22: 1227-1232.
 41. Bergmark, K., Lundqvist, E.A., Dickman, P.W., et al. Patient-rating of distressful symptoms after treatment for early cervical cancer. *Acta Obstet Gynecol Scand*, 2002; 81: 443-450.
 42. Lind H., Waldenström A. C., Dunberger G., et al. Late symptoms in long-term gynaecological cancer survivors after radiation therapy: a population-based cohort study. *British Journal of Cancer*, 2011; 105: 737-745.
 43. Ljuca D. ve Marosevic G. Impact of chemoradiotherapy on vaginal and sexual function of patients with FIGO IIB cervical cancer. *Bosn J Basic Med Sci*, 2011; 11(1): 62-64.